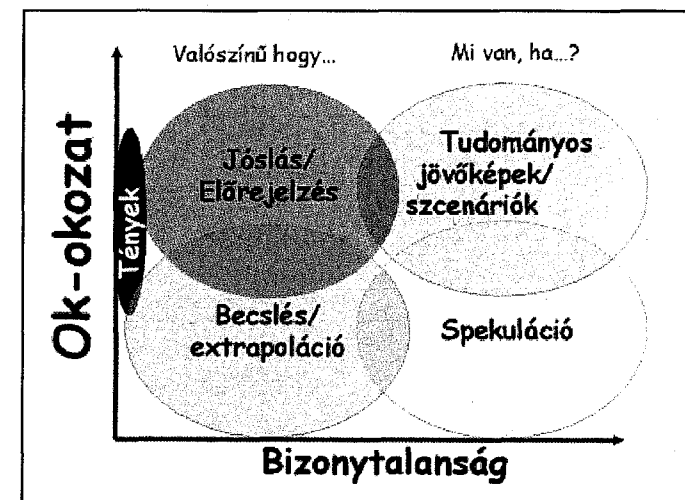

A MODELLEZÉSI TECHNIKÁK ÉS A BIZONYTALANSÁG ÖSSZEFÜGGÉSE

A MODELLEZÉS SORÁN ALKALMAZHATÓ ELJÁRÁSOK

Forrás: Farkasné Fekete Mária tanulmánya

A BUDAPESTI

Világpolitikai Szemle

Integrációk és az
Európai Unió
költsége

Mezőgazdasági termékek
árerejtése

Értékmérési módszerek
az értékpapírokban

A pénzügyi szektorban az
informatika szerepe

Zöldes gazdaság
fejlesztése

Zöldes gazdaság
fejlesztése

Zöldes gazdaság
fejlesztése

Zöldes gazdaság
fejlesztése

Zöldes gazdaság
fejlesztése

Zöldes gazdaság
fejlesztése

Zöldes gazdaság
fejlesztése

Zöldes gazdaság
fejlesztése

Zöldes gazdaság
fejlesztése

Zöldes gazdaság
fejlesztése

Zöldes gazdaság
fejlesztése

A gazdálkodás

SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA

SZÉKELY CSABA
a Szerkesztőbizottság elnöke
egyetemi tanár, dékán, Sopron

BUZÁS GYULA
ny. egyetemi tanár, Keszthely

FEHÉR ALAJOS
egyetemi magántanár, Kompolt

FÜLÖP ZSUZSANNA
vezető főtanácsos, FVM, Budapest

FORGÁCS CSABA
egyetemi docens, Budapest

HELGERTNÉ SZABÓ ILONA
egyetemi docens, Gyöngyös

KAPRONCZAI ISTVÁN
főigazgató-helyettes, Budapest

KISS JUDIT
tudományos főmunkatárs, Budapest

MAGDA SÁNDOR
egyetemi tanár, rektor, Gyöngyös

CSETE LÁSZLÓ
főszerkesztő, c. egyetemi tanár,
Budapest

MARKOVSKY GYÖRGY
vezérigazgató, c. egyetemi docens, Veszprém

MÁHR ANDRÁS
szakállamtitkár, FVM, Budapest

NEMESSÁLYI ZSOLT
egyetemi tanár, Debrecen

TAKÁCSNÉ GYÖRGY KATALIN
egyetemi docens, Gödöllő

TENK ANTAL
egyetemi tanár, Mosonmagyaróvár

UDOVECZ GÁBOR
főigazgató, Budapest

JUNIOR BIZOTTSÁGA

BAINÉ SZABÓ BERNADETT
egyetemi adjunktus, Debrecen

GESZTI SZILÁRD
egyetemi adjunktus, Kaposvár

SZÉLES ZSUZSANNA
egyetemi adjunktus, Gödöllő

VINCZE JUDIT
egyetemi tanársegéd

TUDOMÁNYOS TANÁCSADÓ TESTÜLETE

CSÁKI CSABA
egyetemi tanár, akadémikus, Budapest

CSIKAI MIKLÓS
elnök-vezérigazgató, Szentés

HARNOS ZSOLT
egyetemi tanár, akadémikus,
az MTA Agrártudományok Osztálya,
Budapest

KOZMA ANDRÁS
egyetemi tanár, Debrecen

MÁRTON JÁNOS
tiszteletbeli elnök, ny. főigazgató, Budapest

ROMÁNY PÁL
tiszteletbeli elnök, professor emeritus,
Budapest

SZERDAHELYI PÉTER
tiszteletbeli elnök, c. egyetemi docens,
Budapest

SZÉLES GYULA
professor emeritus, Kaposvár

SZÜCS ISTVÁN
egyetemi tanár,
intézetigazgató, Gödöllő

TARTALOM

Glatz Ferenc: Vidékpolitika és korunk válsága 208

TANULMÁNY

Fehér István: Intézményi innováció az európai vidékpolitikában 211

Farkasné Fekete Mária: A mezőgazdasági területek érzékenységének és adaptációs képességének mérési lehetőségei 222

Somogyi Zoltán: A fenntarthatóság mérése az erdőgazdaságban 233

Smuk Norbert – Milics Gábor – Salamon Lajos – Neményi Miklós: A precíziós gazdálkodás beruházásainak megtérülése 246

Seres Antal – Szabó Márton: Hazai zöldség-gyümölcs kisárutermelők nagy láncoknak történő értékesítési lehetőségei 254

A gazdálkodás 2008. évi pályázatának díjazottai 261

VITA

Gergely Sándor: Zöldenergia Program a szociális feszültségek enyhítéséért 263

Keszthelyi Szilárd: Helyreigazítás Alvincz József – Koltai Judit Petra: „Az ökológiai gazdálkodás hatékonysági kérdései” című tanulmányához 271

Alvincz József – Koltai Judit Petra: Tisztelt Szerkesztőség 274

SZEMLE

Kárpáti Zoltán – Maác Miklós: A vidék- és agrárfejlesztés stratégiai irányai a fenntartható fejlődés tükrében 275

Troján Szabolcs – Tenk Antal: A hazai mezőgazdasági együttműködésekéről a gazdálkodás folyóiratban III. 282

Csete László: Új vidékpolitika (könyvismertetés) 285

Menyhárt Csaba: Magyarország úttévesztése (könyvismertetés) 286

KRÓNKA

Kalmárné Hollósi Erika: Mezőgazdaság és a vidék jövőképe 290

Herdon Miklós: A Magyar Agrárinformatikai Szövetség 10 éve az agrárgazdaság szolgálatában II. 292

Romány Pál: Ötven éve jelent meg 296

NEKROLÓG

Harnos Zsolt (1941-2009) *Csete László* 297

Tisztelt Olvasóink, Szerzőtársaink és a Gazdálkodás Baráti Köre tagjai! 262

Harmadik felhívás a **gazdálkodásban** publikált doktoranduszokhoz, doktorokhoz 298

Summary 299

Contents 303

A Magyar Agrárinformatikai Szövetség 10 éve az agrárgazdaság szolgálatában II.

HERDON MIKLÓS

Kulcsszavak: agrárgazdaság, agrárinformatika, alkalmazások, szolgáltatások.

MAGISZ FÓRUMOK, KONFERENCIÁK, MŰHELYMUNKA- RENDEZVÉNYEK

A MAGISZ elnökségének kezdeményezésére 2003 márciusában Harnos Zsolt professzor úr szervezte meg az MTA-FVM-MAGISZ rendezésében az *Agrárinformatikai Fórum* című rendezvényt. A Magyar Tudományos Akadémián megrendezett szakmai program kiemelkedő eseményt jelentett a szakterület számára. A résztvevők sikeresnek ítélték a rendezvényt, bár a fórumjellegűt a rendelkezésre álló időkeretben nem lehetett kellőképpen érvényesíteni. A közel kétszáz résztvevővel lebonyolított rangos esemény programja az előretételezés, az EU-csatlakozás feladatairól szólt. A rendezvény levezető elnöki teendőit Horn Péter akadémikus úr, az MTA Agrártudományok Osztályának elnöke látta el. Németh Imre miniszter úr (FVM), valamint Vizi E. Szilveszter elnök úr (MTA) megnyitó előadásai után a következő előadásokra került sor: Az FVM szerepe az információs társadalomban (Szanyi Tibor államtitkár, FVM); Az informatika szerepe az EU csatlakozás tükrében (Baráth Etele államtitkár, MeH); Az információs társadalom kialakításának kiemelt feladatai (Bakonyi Péter helyettes államtitkár, IHM); Informatika a szaktanácsadásban és a felnőttképzésben (Magda Sándor, az MTA doktora, az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottságának elnöke); Nemzetközi és hazai trendek az agrárinformatikában (Herdon Miklós, a MAGISZ elnöke); Az informatika szerepe az agrárkutatókban és a felsőoktatásban

(Harnos Zsolt akadémikus, Szent István Egyetem).

A MAGISZ tevékenységének legmeghatározóbb területe volt a különböző szakmai rendezvények szervezése. A teljesség igénye nélkül, csak a fontosabbakat kiemelve is érzékelhető e tevékenység eredményessége. 1999 decemberében került sor a FÓRUM'1999 „Agrárinformatikai kihívások az EU csatlakozás küszöbén” rendezvényre, amelyen neves hazai előadókkal és osztrák szakértővel (Dr. Franz Greif), mintegy 100 résztvevővel taglaltuk az előttünk álló, szerteágazó, nehezen megszerezhető agrárinformációs feladatokat. Ezen a rendezvényen sikerült áttekintést és tájékoztatást adni az EU-csatlakozás kapcsán előttünk álló súlyponti agrárinformációs feladatokról és a MAGISZ potenciális szerepvállalásáról. 2000-ben az „Agrárprofit és agrárinformáció a fejlett világban és hazánkban” címmel az SZVT-vel közösen, az ALTAGRA Kft. konferenciaszervező cég közreműködésével, mintegy 50 résztvevővel, millenniumi évzáró agrárinformációs tanácskozást és az információs szolgáltatók és felhasználók párbeszédét elősegítő MAGISZ FÓRUM-ra került sor. 2001 augusztusában tagjaink és az elnökség részéről több előadással közreműködtünk a SZIE Nyári Egyetem Agrárinformatikai szekciójának megrendezésében (az előadók többsége a MAGISZ tagjai köréből került ki).

2003-ban kibővített elnökségi ülésen, a MAGISZ elnökségének döntése alapján, a Magyar Információs Társadalom ágazati részstratégiájának minél szélesebb körű megismertetése, megvalósítása, illetve az

ágazati informatikai fejlesztésének ösztönzése céljából egy fórum-előkészítő kibővített elnökségi ülés megtartására került sor. A kibővített elnökségi ülésen az elnökség által felkért szakemberek adtak tájékoztatást néhány aktuális fejlesztési területről, amelyek célja a tájékoztatáson túl egy rendezvény szakmai megalapozása, előkészítése, előzetes programjának kialakítása volt. A rendezvényen a következő tájékoztató előadások megtartására került sor:

- FVM (Informatikai Főosztály)
- Horváth József (főosztályvezető):

Az agrárágazati informatika új irányára

- Iván Szabolcs (osztályvezető): E-agrárium részstratégia

- MVH (IER Kifizető Ügynökség)

- Vámos Róbert (igazgató): A kifizető ügynökség informatikai kihívásai

- Informatikai és Hírközlési Minisztérium:

- Sikolya Zsolt (főosztályvezető) – Simon Iván: A Magyar Információs Társadalom Stratégia és az E-agrárium részstratégia kapcsolata

A MAGISZ önálló rendezvényei közül, illetve amelyekben társrendezőként működött közre, ugyancsak jelentős tevékenységi listát tudunk felmutatni. Ezen rendezvények a következők: Agrárinformatika '99, Informatika a Felsőoktatásban 2002, Agrárinformatika 2002, EFITA 2003, E-agrárium & E-vidék Agrárinformatikai Nyári Egyetem 2004, Informatika a felsőoktatásban 2005, Agrárinformatika 2005, VII. Magyar Biometriai és Biomatematikai Konferencia 2005, Agrárinformatikai Nyári Egyetem 2008, VIII. Magyar Biometriai és Biomatematikai Konferencia, Agrárinformatikai Nyári Egyetem 2008, Informatika a felsőoktatásban 2008. Műhelymunkarendezvényeink pedig a következők voltak: 2002-ben Jog & agrárstatisztika (KSH), 2005-ben Távérzékelés és térinformatika Magyarországon (Földmérési és Távérzékelési Intézet), AMI@Netfood Workshop (Budapesti Corvinus Egyetem), Az Integrált Irányítási és Ellenőrzési Rendszer (Agrárgazdasági Kutató Intézet); 2006-ban Az

EU csatlakozás hatása a tagországok mezőgazdasági jövedelmére (Neumann János Számítógép-tudományi Társaság), AMI@Netfood – K+F Agrárinf. Stratégia Értékelő Workshop (Debreceni Egyetem ATC AVK); 2007-ben Innováció és informatika a mezőgazdaságban (FVM Mezőgazdasági Gépesítési Intézet), AMI@Netfood – K+F Stratégia Értékelő Workshop (Agrárgazdasági Kutató Intézet), Agrárinformatikai oktatás, képzés (Budapesti Corvinus Egyetem); 2007-ben a GAZDANet program (Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ).

OKTATÁSI, KÉPZÉSI PROGRAMOK, HALLGATÓK SZAKMAI TÁMOGATÁSA

A MAGISZ stratégiájában fontos célként szerepel az informatikai ismeretek oktatásának támogatása, a korszerű szakinformatikai ismeretek terjesztése, a hallgatók támogatása. E cél elérésének elmúlt időszakban megvalósított formái voltak a szövetség által agrárinformatikai témakörben kiírt diploma- és szakdolgozat-pályázatok, a különböző felsőoktatási képzési programok véleményezése, illetve támogatása. Ugyancsak ide sorolható a már hagyományosan évenként megrendezésre került „Agrárinformatika Nyári Egyetem” is, amely nagyrészt a nappali és PhD hallgatók számára biztosított lehetőséget.

DIPLOMADOLGOZAT- PÁLYÁZATOK

A Magyar Agrárinformatikai Szövetség stratégiájában és programjában szerepel az agrárinformatikai szakterület oktatásának támogatása. 2002-től évenként pályázatot hirdet az agrárinformatika elméleti és gyakorlati kérdéseit magas szinten feldolgozó diplomamunkákra, szakdolgozatokra és tudományos diákköri munkákra. A beadott pályaművek értékelésére és díjazására a MAGISZ elnöksége által felkért díjbizottság tesz javaslatot. A díjazottak a szakmai szervezet rendezvényein (konferencia, agrárinformatikai

nyári egyetem) veszik át a díjat és tartanak előadást. Évenként 6-10 pályázat közül általában az első 3 helyezett részesül pénzjutalomban. A 2005-2008 közötti években benyújtott pályázatok a Szövetség honlapján elérhetők (http://odin.agr.unideb.hu/magisz/main_palyazat.htm).

AGRÁRINFORMATIKAI SZAKOK ALAPÍTÁSÁNAK TÁMOGATÁSA

Szakterületünket jelentősebb mértékben érintő terület a felsőoktatás, azaz milyen informatikai ismeretekkel rendelkező agrárszakemberek képzése történik. A hazai agrárgazdaság jelenlegi helyzete, ebbe beleértve az Európai Unióhoz való csatlakozási folyamat által felvetett igényeket is, minőségileg új és másfajta gondolkodásmódú szakembereket igényel. A minőség- és környezettudatos irányítási rendszerek fejlesztése és üzemeltetése, az agrárgazdaságok versenyképes menedzselése egyre növekvő mértékben igényel agrár-, környezet-, gazdasági és műszaki tudományos ismeretekkel is rendelkező, az informatikát felsőfokon művelő szakembereket. Ezt szolgálja az informatikus agrármérnök egyetemi szintű alapképzési szak, valamint az informatikus és szakigazgatási agrármérnök BSc szak, mely szakon jelenleg öt intézményben (Budapesti Corvinus Egyetem, Debreceni Egyetem, Károly Róbert Főiskola, Pannon Egyetem és Szent István Egyetem) folyik képzés. E szakok alapításának társadalmi vitájában a MAGISZ is részt vett és szakmai véleményezésével támogatta a szak létesítését. Az egyetemi informatikus agrármérnök szakon a 2007/2008-as tanévben végzett az első évfolyam, az informatikus és szakigazgatási agrármérnök szakon pedig már a harmadik évfolyam indult a 2008/2009-es jelenlegi tanévben. E szakok is hozzájárultak ahhoz, hogy a 2007-ben megrendezett *Országos Tudományos Diákköri Konferencián* az „Agrárinformatika” önálló tagozatként jelent meg. Bár a MAGISZ a felsőoktatási intézményekkel együtt a BSc hallgatók számára való továbblépési lehetőségként szükségesnek tartana egy MSc képzés létre-

hozását, azonban az erőfeszítések ellenére sajnos ezt eddig nem sikerült elérni. E probléma és lehetőségek megvitatására a szakmai szervezet 2007 decemberében az „Agrárinformatikai oktatás, képzés helyzete” címmel műhelymunka-rendezvényt szervezett. A műhelymunka tanácskozássra a Budapesti Corvinus Egyetemen került sor. Vitaindító előadásokat tartott

○ *Dr. Harnos Zsolt*, tanszékvezető, egyetemi tanár, akadémikus: Informatika a BSc és MSc agrárszakok képzési programjaiban;

○ *Dr. Nábrádi András*, tanszékvezető, egyetemi tanár, dékán: Informatikai szakirányok és szakok a DE Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Karán;

○ *Dr. Herdon Miklós*, tanszékvezető, egyetemi docens, a MAGISZ elnöke: A MAGISZ tevékenysége az agrárinformatikai oktatás támogatásában.

Felkért hozzászólók voltak

○ *Dr. Dimény Judit*, egyetemi tanár, dékán, a MAB Élettudományi kollégiuma elnöke;

○ *Dr. Tóth Magdolna*, tanszékvezető, egyetemi tanár, dékán.

Az előadások, a felkért hozzászólók és a jelenlévő kollégák hozzászólásai is megerősítették, hogy a jelenlegi „Informatikus és szakigazgatási agrármérnök BSc” szak erősítése és fenntartása, valamint a korábbi egyetemi szakra alapozott és a BSc szak folytatásához, valamint az ágazati szakemberigény biztosításához MSc képzés alapítása is indokolt és szükséges. Ezt korábban a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium felső szintű vezetői is véleményükben kifejezték.

AGRÁRINFORMATIKAI NYÁRI EGYETEMI RENDEZVÉNYEK

A 2004-től rendszeresen, évenként megrendezett „Agrárinformatikai Nyári Egyetem” sorozatból kiemelkedik a Szent István Egyetemen 2004-ben rendezett szakmai rendezvény, melyen az

- Agrárinformatikai Nyári Egyetemet;
- Agrárinformatikai Fórumot;

○ Agrárinformatikai kutatók-fejlesztők és felhasználók konferenciáját rendeztük meg. E rendezvényen 10 nyári egyetemi előadás, 3 fórumelőadás és 32 szakmai előadás hangzott el. Az e-agrárium keretében 8 felkért szakértő tartott vitaindító előadást, valamint a plenáris ülésen kerültek átadásra a MAGISZ által 2004. évre meghirdetett diploma- és szakdolgozat-pályázat díjai.

Az Agrárinformatikai Nyári Egyetem sorozatban mérföldkövet jelentett a 2006. évi rendezvény, amely nemzetközi rendezvényként került megrendezésre. A 2007. évi (Debreceni Egyetem) és a 2008. évi (Budapesti Corvinus Egyetem) szintén nemzetközi rendezvény volt. A 2007. évi rendezvényre több külföldi professzort, szakembert kértünk fel, akik előadásokat is tartottak. A rendezvényen 6 országból 65 fő vett részt. *Sjaak Wolfert*, az EFITA elnöke plenáris előadást tartott, valamint a videokonferencia szekció elnöke volt. A rendezvényen *Dr. Kapronczai István* felkérésére előadást tartott *Margittai Miklós*, az MVH elnöke. A videokonferencia szekcióban öt előadásra került sor négy országból (Prága, Dijon, Bonn, Florida), illetve *Margittai Miklós* előadása is élőben közvetítésre került az Internet hálózaton. Az előadásokat rögzítettük. Azok elérhetőek, lejátszhatók a rendezvény honlapjáról (<http://odin.agr.unideb.hu/su2007/videoconference.php>):

• *Zazueta Ranahan, Fedro* (Professor, University of Florida): e-Learning in practice at University of Florida.

• *Schiefer, Gerhard* (Professor, University of Bonn): State of the art of food traceability.

• *Fritz, Melanie* (Associate professor, University of Bonn): Measuring consumer preferences for online shopping of organic food.

• *Burriel, Charles* (Professor, ENESAD/France): e-Learning in the French agriculture.

• *Havlicek, Zdenek* (Professor) – *Junek, Pavel* (CULS Prague): Experiences in new Web technologies.

49 szekció-előadásból 24 volt angol nyelvű, valamint a MAGISZ Műhelymunka szekcióban e-Learning előadásokra és vitára került sor. Ennek levezető elnöke *Dr. Kárpáti László* volt. Sor került a MAGISZ Diploma- és Szakdolgozat pályázat díjainak átadására, valamint hallgatói előadásokra. A Nyári Egyetem támogatására 2007 augusztusában pályázatot nyújtottunk be az NKT-hoz, melyről decemberben döntöttek. A 750 ezer Ft-os támogatás révén a rendezvény lektorált, nyomtatott kiadványának készítése folyamatban van.

MAGISZ-DÍJ ALAPÍTÁS ÉS DÍJAZOTTAK

A Magyar Agrárinformatikai Szövetség által alapított „AGRÁRINFORMATIKÁÉRT EMLÉKÉREM” első alkalommal 2005-ben, a Szövetség 2007. február 22-én tartott közgyűlésén második alkalommal került átadásra. A díjazásra két évente kerül sor és egy alkalommal három személynek adományozza a szakmai szervezet. A díjban elsősorban azok tevékenységét ismerik el, akik az információtechnológia agrárgazdasági elterjesztésében, a számítástechnikai kultúra fejlesztésében, az agrárgazdaság informatizálásában értek el jelentős eredményeket, és a Magyar Agrárinformatikai Szövetségben is eredményesen dolgoztak. 2005-ben *Dr. Harnos Zsolt*, *Dr. Bakonyi Péter* és *Dr. Kapronczai István*, 2007-ben pedig *Dr. Lacka Éva*, *Dr. Kárpáti László* és *Dr. Remetey-Fülöpp Gábor* részesült MAGISZ-díjban (http://odin.agr.unideb.hu/magisz/main_kitunt.htm).